

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu

(Resmî Gazete ile yayımı : 26 . 1 . 1970 - Sayı : 13409)

No.
1211

Kabul tarihi
14 . 1 . 1970

KISIM - I

Kuruluş, temel görev ve yetkiler, sermaye

Kuruluş ve unvan

MADDE 1. — Türkiye'de banknot ihracı imtiyazına munhasıran sahip ve bu kanunda yazılı görev ve yetkileri haiz olmak üzere «Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası» unvanı altında anonim şirket olarak bir banka kurulmuştur.

Banka, bu kanunda sarahat bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tabidir.

Bankanın ve banknot ihracı imtiyazının müddeti 1999 yılı sonuna kadar devam eder. Bu imtiyazın müddeti, bitmesine beş yıl kalıncaya kadar uzatılabilir.

Bu kanunda, «Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası», (Banka) olarak ifade edilmiştir.

Merkez ve şubeler

MADDE 2. — Bankanın merkezi Ankara'dadır.

Banka, Banka Meclisinin kararıyla banknot matbaası kurabilir ve memleketin gerekli görülen şehirlerinde şubeler açabilir. Aynı suretle, içeride ve dışarda muhabirler temin edebilir.

Bankanın bu husustaki kararları Maliye Bakanlığına bildirilir.

Banka, keza Banka Meclisinin kararı ve Maliye Bakanlığının muvafakatiyle yabancı memleketlerde temsilcilikler kurabilir.

Üyelikler ve iştirakler

MADDE 3. — Banka, Merkez bankalarının katıldığı milletlerarası mali, iktisadi ve mesleki teşekküllere Banka Meclisinin kararıyla üye olabilir ve Hükümetin muvafakatiyle bu gibi teşekküllere hissedar olarak katılabilir.

Temel görev ve yetkiler

MADDE 4. — I - Bankanın temel görevleri bu kanun hükümlerine göre:

a) Para ve kredi politikasını, kalkınma plânları ve yıllık programlara uygun bir tarzda yürütmek;

b) Hükümetle müştereken millî paranın iç ve dış değerini korumak amaçlarıyla gerekli tedbirleri almak;

c) Millî paranın hacim ve tedavülünü, bu kanun gereğince düzenlemek;

d) Bankalara ödünç para verme işlerini, bu kanunda yazılı sınırlar içinde yüklenmektir.

Hükümet, gerektiğinde para ve krediye ilişkin tedbirlerin alınmasında, Bankanın görüşünü alır.

Banka özellikle, bu kanun hükümlerine göre, Hükümetin malî ve ekonomik müşavirlik, malî ajanlık ve haznedarlık görevlerini ifa eder.

II - Bankanın temel yetkileri :

a) Türkiye'de banknot ihracı imtiyazı tek eiden Bankaya aittir.

b) Banka kendi işlemlerinde uygulayacağı reeskont, iskonto ve faiz hadlerini tesbit eder.

c) Ödünç para verme işlerinde ve mevduat kabulünde alınacak ve verilecek âzami faiz oranları ile temin edilecek sair menfaatlerin ve tahsil edilecek masrafların mahiyet ve âzami hadlerinin ve mevduatta vâde müddetlerinin tâyin ve bunların yürürlük zamanlarının tesbiti; bankaların taahhütlerine karşı bulunduracakları umumi dispoñibilitenin asgari oranı ile bankaların umumi dispoñibiliteden başka Banka nezdinde açılacak hususi bloke hesapta nakden tesis etmekle mükellef oldukları munzam karşılık ve bunlara verilecek faiz oranlarının tâyini maksadıyla Yüksek Plânlama Kurulu yoluyla Bakanlar Kuruluna tekliflerde bulunur.

d) Kalkınma plânları ve yıllık programların hedeflerine uygun olarak banka plâsmanları üzerinde keyfiyet ve kemiyet bakımından tanzim tedbirleri ittihazını ve umumi kredi hacmi ile umumi kredi hacmi içinde muhtelif kredi nevelerinin sektörler ve mevzular itibariyle tevezzüü tarzını ayarlar ve taksitli satış yapan kurum ve kuruluşların kredi şartlarının, malî kurumlarda yapılan yatırımların nevi ve miktarlarını ve verilen kredilerin şartlarının, özel sektöre mensup kuruluşlarca satışa çıkarılacak tahvillerin miktar, faiz ve satış şartlarının tesbitine mâtuf kararlar alabilir.

III - Bankanın başlıca müşavirlik görevleri :

a) Millî para ile altın ve yabancı paralar arasındaki muadeletin (Parite) tâyininde, Hükümetçe Bankanın mütalâası alınır.

b) Bankalar Kanununun uygulanması ile veya alehlâk bankacılık ve kredi mevzuları ile ilgili hususlarda Hükümetçe istenecek istişari mütalâaları verir.

c) Bankalar ve diğer malî kurumlarla ilgili kuruluş izinleri ve bunlardan, tasfiyeleri hususunda karar alma yetkisi Hükümete aid olanların tasfiyeleri hakkında karara varılmadan önce Bankanın mütalâası alınır.

Banka, bu kanunla kendisine verilen yetkileri, kendi sorumluluğu altında müstakil olarak kullanır.

Bankanın sermayesi, hisse senetleri

MADDE 5. — Bankanın sermayesi (25 000 000) lira olup, her biri yüz liralık (250 000) hisseye ayrılmıştır. Bu sermaye, Hükümetin tasvibiyle artırılabilir. Hisse senetlerinin itibari kıymetleri 100, 200, 500, 1 000, 5 000 ve 10 000 lirahktır.

Hisse senetlerinin nevi

MADDE 6. — Bankanın hisse senetleri nama yazılıdır.

Hisse senetlerinin sınıfları

MADDE 7. — Hisse senetleri (A), (B), (C) ve (D) sınıflarına ayrılmıştır.

(A) Sınıfı hisse senetleri

MADDE 8. — (A) sınıfı hisse senetlerinin her biri en az 100 hisseliştir. Bu sınıf hisse senetleri munhasıran Hazineye aid olup, sermayenin yüzde ellibirinden aşağı düşemez.

(B) Sınıfı hisse senetleri

MADDE 9. — (B) sınıfı hisse senetleri Türkiye'de faaliyette bulunan millî bankalara tahsis edilmiştir.

(C) Sınıfı hisse senetleri

MADDE 10. — Hisse senetlerinden en çok 15 000 adedi, (C) sınıfı hisse senedi olarak, millî bankalar dışında kalan diğer bankalarla imtiyazlı şirketlere tahsis edilmiştir.

(D) Sınıfı hisse senetleri

MADDE 11. — (D) sınıfı hisse senetleri Türk Ticaret müesseselerine ve Türk vatandaşlığını haiz tüzel ve gerçek kişilere tahsis edilmiştir.

Hisse senetlerinde sınıf değişikliği

MADDE 12. — Banka, hisse senetlerinin bir sınıftan diğer bir sınıfa nakli hususunda vukubulacak talepleri derhal sonuçlandırır. Hisse senetlerinin bir sınıftan diğer bir sınıfa nakli için hiçbir komisyon alınmaz.

(C) Sınıfı hisse senetleri miktarı, hiçbir vechile bu kanunla kabul edilmiş olan miktarı aşamaz.

KISIM - II

Bankanın teşkilâtı ve organları

Teşkilât ve organlar

MADDE 13. — Bankanın teşkilâtı aşağıdaki şekildedir:

- A) Hissedarlar Genel Kurulu,
- B) Banka Meclisi,
- C) Başkanlık (Guvernörlük),
- D) Denetleme Kurulu,
- E) Yönetim Komitesi,
- F) Merkez ve Şubeler İskonto Komiteleri,
- G) Şubeler,

BÖLÜM - I

Genel Kurul

Oy hakkı

MADDE 14. — Bankanın pay sahipleri defterinde yazılı bulunan hissedarlar, Bankanın Genel Kurulunu teşkil ederler. Genel Kurul, her yıl Banka Esas Mukavelesi ile tesbit edilen vakitte toplanır. Her on hisseye sahibolan veya bu miktar hisseyi temsil eden kimse bir oya maliktir.

Genel Kurulun görev ve yetkileri

MADDE 15. — Genel Kurul aşağıdaki görev ve yetkileri haizdir:

1. Banka Meclisi tarafından verilen yıllık rapor ile Denetleme Kurulu raporunun tetkiki;
2. Bankanın bilânço, kâr ve zarar hesabının tetkiki ile karara bağlanması;
3. Banka Meclisi üyelerinin ve Denetleme Kurulunun ibrası;
4. Sermayenin artırılması;
5. Esas mukavelede değişiklik yapılması;
6. Bankanın tasfiyesi hakkında karar verilmesi.

Banka Esas Mukavelesi ve tasfiye

MADDE 16. — a) Banka Esas Mukavelesi, Genel Kurulun tasvibi ve Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe girer. Esas mukavelede yapılacak değişiklikler de bu hükme tabidir.

b) Bankanın, birinci madde ile tesbit edilen müddetin bitiminden evvel tasfiyesi hakkında alınacak olan kararlar, Bakanlar Kurulunun tasvibi ile Banka tarafından yapılan taahhütlerin Kanun dâhilinde tamamen ifa edilmesi şartıyla muteberdir.

Gerek esas mukavelede değişiklik yapılması ve gerek tasfiye hakkında karar alınabilmesi için, Genel Kurulda üçte iki çoğunluk şarttır.

Başkanlık

MADDE 17. — Genel Kurula Başkan (Guvernör) başkanlık eder.

Temsil

MADDE 18. — Hissedar olmayanlar, Genel Kurulda vekil olarak birden fazla oy temsil edemezler.

BÖLÜM - II

Banka Meclisi

Kuruluş

MADDE 19. — Banka Meclisi Başkan (Guvernör) ile Genel Kurulca seçilecek altı üyeden kurulur.

Üyelerin görevleri, özel bir kanuna dayanmadıkça, banka dışında teşriî, resmî veya özel her hangi bir görev ile birleşemez. Bundan başka bu üyeler, ticaretle uğraşamayacakları gibi, bankalar ve şirketlerde de hissedar olamazlar. Hayır dernekleri ve amaçları hayır, sosyal ve eğitim işlerine mâruf vakıflardaki görevler ve kâr amacı gütmeyen kooperatif ortaklığı bu hüküm dışındadır.

Banka Meclisi üyelerinin yüksek öğrenim görmüş, bankacılık veya iktisat ve maliye alanlarında bilgi ve tecrübe sahibi olmaları şarttır.

Başkan (Guvernör), Banka Meclisi Başkanıdır.

Banka Meclisi üyelerinin aylıkları ile tazminatları Bakanlar Kurulunca tesbit edilir. Banka merkezi dışında oturanların, Meclis toplantılarına katılmak için katlanacakları yol giderleri Bankaca ödenir.

Görev süresi

MADDE 20. — Banka Meclisi üyelerinin görev süresi, üç yıldır.

Her yıl Meclis üyelerinin üçte biri yenilenir. Birinci ve ikinci yıl sonunda Banka Meclisinden ayrılacak üyeler ad çekme ile tesbit edilir.

Süreleri biten üyelerin yeniden seçilmeleri caizdir.

Toplantılar, kararlar ve oylamadan çekilme

MADDE 21. — Banka Meclisi üyeleri, kendileriyle, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 245 nci maddesinin 3 ncu bendinde gösterilen derecelerde akrabalık veyahut menfaat bağı bulunan kişilere ilişkin kredi konularına dair müzakerelere iştirak edemezler ve oylamaya katılamazlar.

Banka Meclisi toplantıları Ankara'da yapılır. Lüzumu halinde başka bir yerde de toplantı yapılabilir. Toplantılar, Başkan (Guvernör) ın çağrısı ile ayda en az bir defa olmak üzere yapılır. Gündem, Başkanlık (Guvernörlük) ca düzenlenir. Üyelerin gündem dışı görüşülmesini istedikleri hususlar, Başkanın (Guvernör) da katılması halinde aynı toplantıda gündeme alınır ve görüşülür; aksi takdirde bir sonraki toplantı gündemine alınmasına karar verilebilir.

Banka Meclisi, üyelerin en az üçte ikisinin katılmasıyla toplanır ve mevcut üyelerin çoğunluğu ile karar verir. Oyların eşitliği halinde, Başkanın katıldığı tarafın teklifi kabul edilmiş sayılır.

Başkan (Guvernör) yardımcıları, Banka Meclisi toplantılarına, oy hakları olmaksızın katılabilirler.

Banka Meclisinin görev ve yetkileri

MADDE 22. — Banka Meclisinin görev ve yetkileri aşağıda gösterilmiştir :

1. Tedavüldeki banknotların, gerektiğinde yeni bir emâsyonla değiştirilmesi ile tedavülden kaldırılma ve yok edilme şartlarının tâyini;
2. Kendi işlemlerinde uygulayacağı reeskont, iskonto ve faiz hadleri ile ücret ve komisyonların tesbiti;
3. Bu kanunun 4 ncü maddesinin II numaralı paragrafının (c) bendindeki teklifler ile (d) bendinde gösterilen hususların karara bağlanması;
4. Bankaca açılacak kredilerin esas ve şartları ile reeskont ve avans limitlerinin tesbiti;
5. Dördüncü madde gereğince tesbüt edilen muadelete (Parite) istinaden yabancı paraların esas kurları ile altın ve dövizlerin Bankaca uygulanacak alış ve satış fiyatlarının tâyini;
6. Bankanın yıllık kadrolarının onaylanması;
7. Bankanın idare, teşkilât ve hizmetlerine ilişkin olarak Yönetim Komitesince hazırlanan yönetmeliklerin onaylanması;
8. Banka ihtiyacı için gayrimenkul satın alınması veya iktisabı ve Bankanın mâlîki bulunduğu gayrimenkullerin gerektiğinde satılması hakkında karar alınması;
9. Yönetmeliklerle kabul edilen hadler üstündeki meblâğlara ve kıymetlere ilişkin sulh, ibra ve terkin konularında karar verilmesi;
10. Bankanın yıllık faaliyet raporunun, bilânço, bütçe ve kâr ve zarar hesaplarının ve Genel Kurul gündemünün hazırlanması;
11. Yönetmelikle tâyinleri Banka Meclisine bırakılan Banka personelinin atanması ve Bankayı ilzam edeceklerin imza yetkilerinin belirtilmesi;
12. Yukarıki fıkralar dışında, bu kanunda Banka Meclisinin kararına bağlı konular ve Başkanlık (Guvernörlük) ça tetkik ve tasvibe sunulacak sair hususlar hakkında karar alınması.

BÖLÜM - III

Denetleme Kurulu

Kuruluş, süre ve nitelik

MADDE 23. — Denetleme Kurulu üyeleri aşağıdaki şekilde seçilir :

1. (A) sınıfı hissedarınca bir üye,
2. (B) ve (C) sınıfı hissedarlarınca iki üye,
3. (D) sınıfı hissedarlarınca bir üye.

Sınıflara ait her hisse, bir oy sahibidir.

Denetleme Kurulu üyelerinin görev süreleri iki yıldır.

Denetleme Kurulu üyeliğine seçileceklerin yüksek öğrenim yapmış, bankacılık ve muhasebe alanında bilgi ve tecrübe sahibi olmaları şarttır.

Görev ve yasaklar

MADDE 24. — Denetleme Kurulu, bankanın bütün muamele ve hesaplarını denetler. Başkanlık (Guvernörlük), Denetleme Kurulunun talep degeği bütün malûmat ve vesikaları vermekle yükümlüdür. Denetleme Kurulunun yönetme yetkisi olmayıp, mütalâalarını yazılı olarak banka

meclisine bildirir ve bir kopyasını da Maliye Bakanlığına verir. Kurul yıl nihayetinde muamele ve hesaplar hakkında hazırlıyacağı raporu Genel Kurula arz eder.

Denetleme Kurulu üyeleri, bankanın kârına iştirak edemezler.

Denetleme Kurulu üyelerine verilecek ücret, Bakanlar Kurulunca tesbit edilir. Banka merkezi dışında oturanların katlanacakları yol giderleri bankaca ödenir.

BÖLÜM - IV

Başkanlık (Guvernörlük)

A) Başkan (Guvernör)

Atanma, nitelik ve görev süresi

MADDE 25. — Başkan (Guvernör), banka meclisinin teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile beş yıl süre için atanır. Bu sürenin sonunda yeniden atanması caizdir.

Başkan (Guvernör) ın yüksek öğrenim görmüş, maliye, iktisat ve bankacılık alanlarında bilgi ve tecrübe sahibi olması şarttır.

Görev, temsil ve yetki

MADDE 26. — Başkan (Guvernör), en yüksek icra âmiri sıfatıyla bankayı sevk ve idare ve yurt içinde ve dışında temsil eder.

Başkan (Guvernör) ın yetkileri aşağıda gösterilmiştir :

1. Bu kanun hükümlerinin ve banka meclisi tarafından alınacak kararların yürütülmesini sağlamak;

2. Bu kanunla bankaya verilen görevlerin ifası için uygun bulacağı tedbirleri almak ve gerekli göreceği hallerde, bunlar hakkında, banka meclisine tekliflerde bulunmak.

Banka meclisi kararlarına muhalefeti halinde Başkan (Guvernör), kararın icrasını tehir ve mütaakıp toplantıda yeniden müzakeresini talebedebilir. Acele hallerde, banka meclisi, Başkan (Guvernör) ın dâveti üzerine toplanarak, ihtilâf konusu olan işi tekrar görüşür. Başkan (Guvernör) ile banka meclisi arasında mutabakat hâsıl olmadığı takdirde, Maliye Bakanı hakemlik eder.

Yasaklar

MADDE 27. — Başkanlık (Guvernörlük) görevi, özel bir kanuna dayanmadıkça banka dışın-da teşriî, resmî veya özel her hangi bir görev ile birleşemez. Bundan başka Başkan (Guvernör), ticaretle uğraşamayacağı gibi, bankalar ve şirketlerde de hissedar olamaz. Hayır dernekleri ile amacı hayır, sosyal ve eğitim işlerine yönelmiş vakıflardaki görevler ve kâr amacı gütmeyen kooperatif ortaklığı bu hüküm dışındadır.

Bakanlar ve müsteşarlar seviyesindeki bakanlıklararası komite toplantılarında Başkan (Guvernör) ın görev alması, birinci fıkra hükmüne aykırı sayılmaz.

Geçici ayrılma, görevden af

MADDE 28. — Başkan (Guvernör) ın geçici olarak yokluğunda kendisine, tâyin edeceği Başkan (Guvernör) yardımcısı vekâlet eder.

Başkan (Guvernör) ancak, 27 nci maddedeki yasakların gerçekleşmesi ve bu kanunla kendisine verilen görevlerin devamlı surette ifasını imkânsız kılacak durumların ortaya çıkması hallerinde, atanmasındaki usule göre görevinden af olunabilir.

Başkan (Guvernör) hğın boşalmasında en yaşlı üyenin başkanlığı altında toplanacak banka meclisince Başkan (Guvernör) vekili olarak seçilecek bir Başkan (Guvernör) yardımcısı, Başkanlık (Guvernörlük) görevini ifa eder ve yetkilerini kullanır.

B) Başkan (Guvernör) yardımcıları

Nitelik, atanma, görev ve yasaklar

MADDE 29. — Bankanın üç Başkan (Guvernör) yardımcısı olup, bunlar yüksek öğrenim görmüş, maliye, iktisat ve bankacılık alanlarında bilgi ve tecrübe sahibi olanlar arasından, banka meclisinin teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca beş yıl süre ile atanırlar. Bu sürenin sonunda tekrar atanmaları caiz olduğu gibi, sürenin bitiminden evvel aynı usulle değiştirilmeleri de mümkündür.

27 nci maddede yazılı yasaklar, Başkan (Guvernör) yardımcıları hakkında da uygulanır.

Bütün banka işlemleri, Başkan (Guvernör) ca yapılacak görev bölümünde kendilerine verilen kısımların işlerinden sorumlu olmak üzere, bu kanun hükümleri ve ayrıca, Başkanlık (Guvernörlük) ça verilecek yetkiler ile yönetmelikler esasları dairesinde Başkan (Guvernör) yardımcıları tarafından yönetilir.

BÖLÜM - V

Yönetim Komitesi

Kuruluş, görev

MADDE 30. — Yönetim Komitesi, Başkan (Guvernör) in başkanlığı altında, Başkan (Guvernör) yardımcılarında kurulur. Başkan (Guvernör) in başkanlık edemediği hallerde, tâyin edeceği Başkan (Guvernör) yardımcısı yönetim Komitesine başkanlık eder.

Yönetim komitesinin görevleri aşağıda gösterilmiştir :

1. Başkan (Guvernör) ca lüzum görülen hallerde, banka meclisi kararına bağlanacak hususları önceden inceliyerek, banka meclisine yapılacak teklifleri hazırlamak;
2. Bankanın idare, teşkilât ve hizmetlerine ilişkin yönetmelikleri hazırlamak;
3. Yönetmeliklerle yönetim komitesinin kararına bırakılan hususlarda karar almak;
4. Banka işlemlerinde koordinasyonu sağlamak;
5. Atanmaları banka meclisince yapılan personel dışında kalan memur ve hizmetlilerin tâyin, aylıklarının tesbit, işten çıkarma ve emeklilik gibi işlemlerini yapmak.

Yönetim komitesi toplantılarında kararlar, tam üye sayısının çoğunluğu ile alınır. Oyların eşitliği halinde, Başkan (Guvernör) in katıldığı teklif kabul edilmiş sayılır.

BÖLÜM - VI

Şubeler teşkilâtı

Kuruluş, görev

MADDE 31. — Bankanın merkez ve şubeleri ve Banknot Matbaası Teşkilâtı ve görevleri ile bu şubeler ve Banknot Matbaası yönetim komitelerinin kuruluş ve görevleri yönetmeliklerle tesbit olunur.

KISIM - III

Banka personeline ait hükümler

Personel statüsü

MADDE 32. — Banka personeli, bankanın memurları ile Banknot Matbaası işçilerinden terekübeder.

(Banka memuru) dayimi, banka hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlere, devamlı vazife görmek üzere atanan kişileri ifade eder.

Banka memurlarının kurduğu ve kuracağı sendikalar hakkında 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanunu hükümleri uygulanır. 15.7.1963 tarih ve 275 sayılı Kanununun 20 nci maddesindeki yasak, banka hizmetlerinde de uygulanır.

Banka personeli, bu kanun ile banka meclisince düzenlenecek statü hükümlerine tabidir. Banka meclisi kararı ile sözleşmeli olarak yerli ve yabancı uzman çalıştırılabilir.

Ücret rejimi

MADDE 33. — Banka Başkan (Guvernör) ve Başkan (Guvernör) yardımcılarının aylık ücretleriyle temsil ödenekleri, Bakanlar Kurulunca tesbit olunur.

Yönetim komitesi başkan ve üyelerine, şubeler ve Banknot Matbaası yönetim komiteleri başkan ve üyelerine, bu görevleri dolayısıyla aylıklarının üçte ikisini aşmamak kaydıyla verilecek ek ücret, banka meclisiace tâyin olunur.

Diğer memurların aylıkları, kendilerini atamaya yetkili banka meclisi ve merkez yönetim komitesince, yukarıki ücretler göz önünde bulundurulmak suretiyle tesbit olunur. Bu tesbitte nazara alınacak esaslar ile memurlara ait görev seyahat yollukları ve sair bütün hususlar 32 nci maddede gösterilen statüde belirtilir.

Personelin emekliliği

MADDE 34. — Banka mensupları ile emekliliğe tabi görevlerden banka meclisine seçilenler hakkında, Banknot Matbaası işçileri haric olmak üzere, 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği günde, bankada görevli olanların emeklilik kesenekleri, 5434 sayılı Kanunla tesbit edilmiş bulunan keseneğe esas aylıkları üzerinden kesilir. Bu gibilerin aylık yükselmelerinde, haklarında aynı kanunun 15 nci maddesinin (B) bendinin ikinci fıkrası hükmü uygulanır. Emekliliğe tabi görevlerden gelen sözleşmeli personel hakkında da aynı kanun hükümleri uygulanır.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği günden sonra atanacakların emeklilik keseneğine esas aylıkları, 5434 sayılı Kanununun 15 nci maddesinin (B) bendi hükmüne göre tesbit edilir.

Sır saklama ve sorumluluk

MADDE 35. — Banka mensupları, sıfat ve görevleri dolayısıyla bankaya veya banka ile münasebeti olan kişi ve kurumlara aid olmak üzere bildikleri sırların gizliliğine riayet eylemek ve bu sırları kanunen yetkili kılınan mercilerden gayrisına her hangi bir surette açıklamamakla yükümlüdürler.

Bu yükümlülük, bankadan ayrılmaları halinde dahi devam eder.

Banka mensupları, görevleri ile ilgili olarak bankaya verdikleri zararlardan ötürü, Borçlar Kanununun haksız fiil hükümlerine tabidirler.

KISIM - IV

Bankanın görev ve yetkileri

BÖLÜM - I

Banknot ihracı

Banknot ihracı ve tedavül mecburiyeti

MADDE 36. — a) Bankanın ihracetmiş olduğu ve ihracedeceği banknotların tedavülü mecburi olup, bunlar hudutsuz ödeme kudretini haizdir.

b) Banka, 45, 46, 48, 50, 51, 52 ve 53 ncü maddelerde yazılı muameleler dolayısıyla banknot ihracetme yetkisini haizdir.

Banknotların değiştirilmesi

MADDE 37. — a) Banka, tedavülde bulunan banknotları gerekli gördüğü zaman yeni emisyonlarla değiştirebilir.

Tedavülden çekilen eski banknotlar, değiştirme işlemine başlandığı tarihten itibaren 10 yıl sonra zamanaşımına uğrar.

Gerek değiştirme işleminin başlayacağı tarih ve gerekse bu 10 yıllık süre içinde eski banknotların mecburi tedavül müddeti banka meclisince tâyin ve keyfiyet Resmî Gazete ile ilân olunur.

b) Eskimiş ve yıpranmış banknotlar, Maliye Bakanlığı ile banka arasında tesbit edilecek esaslar dâhilinde ve yönetmelikle kabul edilecek kabareit usulüne göre, bankaca yedek banknotlarla değiştirilir.

c) Tedavülden kaldırılan banknotlarla, eskimiş, yıpranmış veya kısmen ziyaa uğramış olması sebepleriyle değiştirilen banknotların iptal ve yok edilmesine ilişkin esaslar yönetmelikle belirtilir.

Madeni para

MADDE 38. — Hükümetçe, Hazine hesabına çıkarılacak madeni paranın birim değeri ile en yüksek haddi özel kanunla tâyin edilir.

BÖLÜM - II

Türk Parasının İstikrarını korumaya ilişkin görev ve yetkiler

İlân edilecek hususlar

MADDE 39. — Banka, banka meclisince zaman zaman tesbit edilecek, kendi işlemlerinde uygulayacağı reeskont, iskonto ve faiz hadlerini ve açık piyasa politikasının şartlarını ilân eder.

Bu hadler memleketin her tarafında aynıdır.

Dördüncü madde gereğince tâyin olunan muadelet esasına göre, banka meclisince tesbit oluncak altın ve döviz alış ve satış fiyatları ile bu maddenin II numaralı paragrafının (d) bendinde gösterilen hususlar hakkında 22 nci maddenin 3 ncü bendi uyarınca alınan kararlar keza ilân edilir. Bu ilânlar Resmî Gazete ile yapılır.

Para - Kredi konusunda bankanın görev ve yetkileri

MADDE 40. — I. Banka :

a) Dördüncü madde esaslarını göz önünde bulundurmak suretiyle, ekonomik amaç ve hedeflerin sağlanmasına yardımcı olacak tarzda kredilerinin hacim, nitelik, mahiyet ve temin şartlarını düzenler ve kredi sistemi içinde genel likidite ihtiyacını karşılar.

b) Ancak gerçek ticari işlere dayanan ve milli ekonomi ihtiyaç ve icaplarına uygun maksatlara yarıyan faaliyetlere kredi tahsis edebilir. Banka, bu kredilerin, işbu maksatlara uygun şekilde kullanılmasını ilgili bankalar nezdinde kontrol yetkisini haizdir.

II - a) Kanuni karşılıklar :

Bankaların taahhütlerine karşı bulunduracakları umumi disponibilitenin asgari oranı bankaca tesbit olunur.

Bankalar yukardaki fıkra mucibince tesis edecekleri umumi disponibiliteden başka banka nezdinde açılacak hususi bloke birer hesapta nakden munzam karşılık tesis etmekle mükelleftirler. Bu munzam karşılığın, Bankalar Kanununun 51 nci maddesinde zikri geçen aylık mevduat cet-

vellerinde umumi mevduattan bankalar mevduatının tenzilinden sonra kalacak bakiyeye oranı memleketin umumi iktisadi durumu göz önünde bulundurularak zaman zaman bankaca tesbit olunur.

Banka, kanuni karşılık ve bunlara verilecek faiz oranlarını, bankaların taahhütlerinin niteliğine göre farklı nisbetlerde tesbite yetkilidir.

Kanuni karşılık oranlarının değiştirilmesi hakkındaki kararların ne zaman yürürlüğe gireceği ve kapsamı bankaca tesbit olunur.

Bankalar aylık mevduat cetvellerine göre bu mevduatlarında vâkı artışa tekabül eden munzam karşılıkları, mezkûr aylık cetvellerin verilme müddetleri içinde bankadaki hususi hesaba yatırmak mecburiyetindedirler.

Yukardaki fıkra gereğince bankaya yatırılacak munzam karşılıkların en çok % 20 si bankaca tesbit, Yüksek Plânlama Kurulunca uygun mütalâa ve Bakanlar Kurulunca tasvip edilecek esaslar dairesinde Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası zirai finansmanlarına tahsis edilebilir.

Aylık mevduat cetvellerine göre mevduatın azalması halinde ilgili bankalar keyfiyeti bankaya bildirerek azalmaya tekabül eden karşılığın iadesini talebedebilir. Banka, bu talepleri derhal yerine getirmekle mükelleftir. Banka, mevduatı olağanüstü çekilmekte olan bir bankanın talebi halinde, aylık mevduat cetvellerinin verilmesini beklemeksizin azalmaya tekabül eden karşılığı derhal iade eder.

Karşılık nisbetlerinin indirilmesi veya mevduat azalışı dolayısıyla gerekli iadenin bankadaki hesaptan karşılanmaması halinde, bu fıkra gereğince zirai finansmana tahsis edilen karşılıklardan iade zarureti hasıl olduğu takdirde, bu tediyeye Hazinesinin kefaleti altında Devlet Yatırım Bankasındaki karşılık hesabından derhal yapılır.

Banka, kanuni karşılıklar için tesbit edilen oranları, müddetinde tesis etmiyen bankalara, ek-sik kısım üzerinden tesbit edeceği bir nisbette cezai faiz tahakkuk ettirir.

b) Faiz oranları :

Banka, ödünç para verme işlerinde ve mevduat kabulünde alınacak ve verilecek âzami faiz oranları ile temin edilecek sair menfaatlerin ve tahsil edilecek masrafların mahiyet ve âzami hadlerini ve mevduatta vâde müddetlerini tâyin ve bunların yürürlük zamanlarını tesbit eder.

Yukarıki (a) ve (b) fıkralarında söz konusu kararlar, Yüksek Plânlama Kurulunun uygun mütalâası ve Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe girer.

c) Banka kredilerinin düzenlenmesi:

Banka, kalkınma plânları ve yıllık programların hedeflerine uygun olarak banka plâsmanları üzerinde keyfiyet ve kemiyet bakımından tanzim tedbirleri ittihaz eder ve umumi kredi hacmi ile umumi kredi hacmi içinde muhtelif kredi nevelerinin sektörler ve mevzular itibariyle tevezzüü tarzını ayarlar.

d) Diğer yetkiler:

Banka, taksitle satış yapan kurum ve kuruluşların kredi şartlarını; malî kurumlarca yapılan yatırımların nevi ve miktarlarını ve verilen kredilerin şartlarını; özel sektöre mensup kuruluşlarca satışa çıkarılacak tahvillerin miktar, faiz ve satış şartlarını tesbit edebilir.

e) Bankaya devredilen sair görev ve yetkiler:

Banka kredilerini tanzim komitesinin görev ve yetkileri bankaya devredilmiştir.

BÖLÜM - III

Bankanın Hükümetle olan münasebetleri ve bununla ilgili görevler

Mali ve ekonomik müşavirlik, mali ajanlık ve haznedarlık

MADDE 41. — I - Mali ve ekonomik müşavirlik:

Banka, Hükümetin malî ve ekonomik istişare organıdır. Bu sıfatla banka, para ve kredi politikası konusunda Hükümetçe incelenmesi istenilecek hususlar hakkında mütalâa beyan eder.

Yabancı memleketlerle yapılacak malî ve ticari anlaşmalar akdine ilişkin müzakerelerde banka temsil olunur.

II - Malî ajanlık:

Devletin milletlerarası malî ve iktisadi münasebetlerinde bankaya, Hükümetin malî ajanlığı verilebilir.

Banka, Devlet iç istikraz tahvillerinin malî servisini, özel kanunlara veya bunlara dayanan kararlara göre kambiyo denetlemesini ve dış ticaret rejimi tabikatını veya benzeri işlemleri yapmakla görevlendirilebilir. Bu sıfatla yaptığı işlemlerden dolayı üçüncü şahıslar tarafından bankaya sorumluluk tevcih edilemez.

III - Haznedarlık :

Banka, Hükümetin haznedarıdır. Bu sıfatla, özellikle, Devletin gerek içinde ve gerekse yabancı memleketlerde tahsilât ve tediyatını ve bütün Hazine işlemlerini ve memleket içi ve dışı her nevi para nâkil ve havale işlerini ücretsiz yapar.

Hazine ve katma bütçeli idarelerle, özel idare ve belediyelere ait paraların, kurulu olduğu mahallerde bankaya, kurulu bulunmadığı yerlerde muhabirlerine yatırılması zorunludur.

Banka, bu tevdiata faiz ödemez.

Özel denetim

MADDE 42. — Maliye Bakanı, bankanın işlem ve hesaplarını teftiş ve mürakabe ettirebilir. Maliye Bakanlığı, bu hususta her nevi mâlûmatı bankadan talebedebilir.

BÖLÜM - IV

Bilgi isteme ve risklerin toplanması

Bilgi isteme yetkisi, bankaların yıllık bilânçoları ve raporları

MADDE 43. — Türkiye'de faaliyette bulunan bütün bankalar yıllık bilânçoları ile kâr ve zarar hesaplarını, idare meclisi ve murakıp raporları ile birlikte, Umumi heyetlerinin toplantı tarihinden itibaren bir ay içinde bankaya vermekle yükümlüdürler.

Banka, bankalardan mevduat, kredi, döviz ve diğer işlemlerine ait her türlü bilgiyi isteyebilir. Şu kadar ki, bankalardan, müşterilerinin şahsi tevdiat hesapları hakkında bilgi istenemez.

Bankalar, bankanın yukarıki fıkraya göre isteyeceği bilgileri bankanın belirteceği süre içinde vermeye mecburdurlar. Banka, bankaların malî durumlarını takip ve tetkik eder, gerektiği takdirde, bunlar hakkındaki mütalâalarını teklifleri ile birlikte Maliye Bakanlığına bildirir.

Kısk Santralizasyonu

MADDE 44. — Banka, Türkiye'de faaliyette bulunan bankaların müşterilerinin risk durumlarını nezdinde toplamak maksadiyle bir risk santralizasyonu teşkilâtı kurar.

Bankalar, riks durumları hakkında bankanın kendilerinden istediği bütün bilgileri, bankanın talimatına göre belirteceği süre içinde ve formüllerle uygun olarak vermekle yükümlüdürler.

Risk Santralizasyonu Teşkilâtının bütün işlem ve kayıtları gizli olup, banka ancak, ilgili bankaları, müşterilerinin veya kredi isteklerinin risk durumları hakkında aydınlatabilir. Bilgi alma ve verme şekil ve şartları Yönetmelikle belirtilir.

Bankaların keşide ettikleri protestolar, bankalara duyurulmak üzere bankada toplanır. Bunların toplanma ve bankalara duyurulma esasları, banka ile Türkiye Bankalar Birliği tarafından tesbit edilir.

KISIM - V

Bankanın yapacağı işlemler

BÖLÜM - I

Kredi müesseseleriyle işlemler

Senet ve vesikaların reeskonta ve avansa kabulü

MADDE 45. — a) Banka, asgari üç imzayı taşımak ve vâdelerine en çok 120 gün kalmış olmak şartıyla, bankalar tarafından tevdi edilecek ticari senet ve vesikaları reeskonta kabul edebilir. İmzalardan biri yerine, sigorta poliçeleri ile beraber olmak üzere emtiaya veya mahsule ilişkin makbuz senedi veya varant gibi teminatın dahi kabulü caizdir. Bu halde, emtia ve mahsulün kolaylıkla satılabilir neviden olmaları ve değerinin, senet tutarından, bankanın tâyin edeceği oranlardan fazla bulunması şarttır. Şu kadar ki, tâyin edilecek oran % 10 dan az olamaz.

Banka, muteber saydığı iki imza ile istisnaen yetinebilir.

b) Sanayi ve maden işleriyle uğraşan gerçek ve tüzel kişilerin bir banka tarafından ibraz edilecek ticari senetleri ile;

c) Küçük sanat erbabı, esnaf ve esnaf teşekküllerinin kredi ihtiyaçlarını karşılamakla kânunla görevlendirilmiş bulunan bankalar tarafından tevdi olunacak senetler;

Vâdelerinin bitimine en çok 9 ay kalmış olmak kaydıyla, maddenin (a) bendindeki şekil ve şartlar içinde reeskonta kabul edilebilir.

d) Vâdesi 9 ayı aşmayan tarım senetleri de, ticari senetler gibi reeskonta kabul edilebilir.

Banka yukarıki fıkralara göre reeskonta kabul edebileceği senetler karşılığında avans da verebilir.

Orta vâdeli reeskont ve avans işlemleri

MADDE 46. — Banka, banka meclisince tesbit edilecek esas ve şartlar dâhilinde, bankalar tarafından tevdi edilecek, vâdelerine en çok beş yıl kalmış olan senetleri reeskonta kabul edebilir veya mukabilinde avans verebilir. Bu senetlerde, en az iki imzanın bulunması şarttır.

Bu madde gereğince kabul edilecek senetlerin nominal değerlerinin toplamı, 45 nci maddenin (b) ve (c) bendlerinde yazılı senetlerin nominal değerleri toplamını geçemez.

Reeskonta veya avansa kabul edilecek senetlerin en yüksek tutarı

MADDE 47. — 51 nci madde hükmüne göre yapılacak işlemler haric olmak üzere, banka, sermayesi ile ihtiyat akçeleri toplamının % 10 unu aşan bir meblâğı ihtiva eden senet ve vesikaları reeskonta kabul edemeyeceği gibi, teminat olarak da kabul edemez.

Aynı imzaları taşıyan birden fazla senetlerin toplamı, yukarıda yazılı tutarı aştığı takdirde, fazlası reeskonta veya teminata kabul edilemez.

Tahvil karşılığı avans

MADDE 48. — Banka, Devlet tahvilleriyle, Borsada kayıtlı diğer sağlam tahviller karşılığında, Borsa değerlerinin en çok % 80 i oranında ve 120 gün vâde ile bankalara avans verebilir. Şu kadar ki, kendi ihracettikleri tahviller karşılığında bankalara avans verilmez. Bu madde gereğince bankalara verilecek avansların toplamı 45 nci maddenin (a) bendinde yazılı senetlerin nominal değerleri toplamının (1/3) ünü geçemez.

Merkez ve şubeler iskonto komiteleri

MADDE 49. — A) Merkez iskonto Komitesi:

İdare Merkezi iskonto Komitesi, Başkan (Güvernör) ın Başkanlığı altında, Banka Meclisince seçilecek iki üye ile ilgili Başkan (Güvernör) yardımcısından kurulur.

Bu komite :

a) Bankanın kendi işlemlerinde uygulayacağı reeskont, iskonto ve faiz hadleri hakkında banka meclisine teklifte bulunmak;

b) Banka meclisince verilecek yetkiler çevresinde kredi işlerini incelemek ve düzenlemek;

ile görevlidir.

B) Şubeler iskonto komitesi :

Şubeler iskonto Komitesi, bu kanun hükümleri, banka meclisince kabul edilecek iskonto, reeskont ve avans yönetmeliği ve Başkanlık (Güvernörlük) ça verilecek talimatlar dairesinde kredi işlemlerini yürütmekle görevlidir.

Şubeler iskonto Komitesi, şube müdürünün başkanlığında, yönetmelikle tesbit edilecek görevlilerden kurulur.

Merkez iskonto Komitesine seçilecek iki üyeye, bu görevleri dolayısıyla aylıklarının üçte ikisini aşmamak kaydıyla verilecek ek ücret banka meclisince tesbit olunur.

BÖLÜM - II

Hazine ve kamu müesseseleriyle işlemler

Hazineye kısa vâdeli avans

MADDE 50. — Banka, miktarı cari yıl genel bütçe ödenekleri toplamının yüzde onbeşini geçmemek üzere Hazineye kısa vâdeli bir avans hesabı açar. Bu avans hesabına uygulanacak faiz haddi ile ekonomik durum göz önünde tutularak kullanılacak avans nisbeti Maliye Bakanlığı ile banka arasında kararlaştırılır.

Kamu müesseselerininine kredi

MADDE 51. — Banka, iktisadi Devlet Teşekkülleri ile iktisadi alanda faaliyet gösteren katma bütçeli idarelerin hammadde ve mahsul alımı ile ilgili, mevsimlik ihtiyaçları için düzenleyecekleri en çok dokuz ay vâdeli bonolarını veya Hazine kefaletini haiz bonolarını iskonto edebilir ve karşılığında avans verebilir.

Banka, bu teşekkül ve idarelere, yatırım ihtiyaçlarını karşılamak maksadiyle kredi vermez.

Banka, verdiği bu krediler üzerinde her türlü kontrol yetkisini haizdir.

Bu suretle kabul edilebilecek bonoların âzami hadleri ile bunlara uygulanacak iskonto ve faiz hadleri banka meclisince kararlaştırılır.

BÖLÜM - III*Açık piyasa işlemleri*

MADDE 52. — Banka, para arzını ve ekonominin likiditesini düzenlemek maksadiyle;

a) 45 nci maddenin (a) ve (b) bendlerinde yazılı şartları havi senetleri,

b) Devlet iç istikrazı, kamu idare ve müesseseleri tahvilleri ile ödenmiş sermayesi en az 10 milyon Türk lirası olan anonim şirketlerin borsada kayıtlı sağlam tahvillerini, alıp satabilir.

c) Hazinece gerekli provizyonların tesisi karşılığında, Devlet tahvilleri tanzim alış ve satışları yapılabilir.

Maddenin (b) bendindeki işlemler Hazineye veya kamu idare ve müesseselerine kredi yardımı amacıyla yapılamaz.

Yukarıki fıkralar gereğince yapacağı işlemlere ait esas, miktar ve şartlar banka meclisince tâyin ve tesbit olunur.

Bankanın bu madde gereğince yapabileceği açık piyasa işlemleri sermaye ve yedek akçeleri toplamının beş mislini geçemez.

BÖLÜM - IV

Altın ve dövizle ilgili işlemler

MADDE 53. — a) Banka, sikke veya külçe halinde altın alıp satabileceği gibi, altın ithal ve ihracedebilir ve altın karşılığında avans alıp verebilir.

b) Banka, vâdeli ve vâdesiz her çeşit döviz alıp satabileceği gibi, döviz karşılığında avans verebilir, bankalara kurye kredisi tanıyabilir. Banka ayrıca döviz olarak karşılıklı ve karşılıksız her çeşit avans ve krediler alabilir.

Bu fıkradaki işlemlerin esas ve şartları banka meclisince belirtilir.

c) Banka, ticaret ve ödeme anlaşmaları gereğince, muhabir bankalara kredi verebilir.

Son fıkra gereğince alınıp satılan dövizlerden bankaca konvertibl olduğu kabul edilmeyenlerin değerlerinde tahassul edecek değişikliklerden meydana gelecek kâr ve zarar Hazineye aittir.

İkraz limitleri

MADDE 54. — 45, 46 ve 48 nci maddeler gereğince, bankanın yapacağı ikrazların en yüksek haddi ve kredi nevelerine göre limitleri, ekonomik hedefler, milli para politikasının prensipleri, piyasanın kredi ihtiyacı, bankalar sisteminin likiditesi ve bankanın portföy terekkübü göz önünde tutulmak suretiyle banka meclisince tesbit olunur.

BÖLÜM - V

Sair işlemler

MADDE 55. — Banka, banka meclisince tesbit edilecek bankacılık işlemleri ve hizmetlerini yapabilir.

Banka, mevcut veya ilerde, şubelerin bulunduğu yerlerde açılacak bankalararası takas odaları işlemlerine nezaret eder.

KISIM - VI

Bankanın yapamayacağı işlemler

MADDE 56. — Banka :

a) Bu kanunla açıkça yetki verilen işlemler dışında karşılıksız kredi açamaz ve avans veremez.

b) Her ne şekilde olursa olsun, kefil olamaz ve teminat veremez.

Millî Piyango için verilecek kefalet bu hükmün dışındadır.

c) Portföyünde mevcut senetleri teçdidedemez.

d) Mücerret gayrimenkul alımı ile ilgili senet ve vesikaları reeskonta kabul edemeyeceği gibi, bunlar üzerine avans da veremez.

e) Bu kanunla tasrih edilen hususlar dışında, banka, kendi ad ve hesabına hiçbir iş ve ticaret yapamayacağı gibi, başka şirket ve müesseselere de iştirak edemez; hisse senedi satınalmaz ve bunları avansa kabul edemez.

Banka ancak, Banknot Matbaasında bedeli karşılığında hisse senedi, tahvil, pul, kıymetli kâğıt ve yabancı banknot basabilir.

f) Banka, kendi ihtiyacı için gerekli şube, arşiv ve lojman binaları ile banka personelinin kültür ve meslekî bilgilerini artırmak, sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kurs binaları, revir, dinlenme yerleri ve hizmetle ilgili sair gayrimenkuller dışında gayrimenkul iktisabedemeyeceği gibi, kendi alacağından dolayı kanuni yollardan temellük işlemek zorunluluğunda kaldığı gayrimenkulleri, ihtiyacı için kullanamadığı takdirde, en çok üç yıl içinde elden çıkarmaya mecburdur. Bu süre zaruret halinde Maliye Bakanlığınca uzatılabilir.

KISIM - VII

Banka hesapları ve bilânçosu, bülten, istisna, muaflık ve çeşitli hükümler

BÖLÜM - I

Banka hesapları ve bilânço

Hesap dönemi

MADDE 57. — Bankanın hesap dönemi, takvim yılıdır.

Bilânço ve rapor

MADDE 58. — Banka, her takvim yılı sonu itibariyle düzenleyeceği bilânço ve kâr ve zarar hesabı ile yıllık faaliyet raporunu Genel Kurulun iktisadından evvel Maliye Bakanlığına tevdi eder ve bilânçoğu Resmî Gazete ile yayımlar.

Provizyonlar ve hususi ihtiyat

MADDE 59. — Bankanın yıllık gayrisâfi kârdan, ertesi yıllarda bankaya has işlemler dolayısıyla meydana gelebilecek muayyen riskleri karşılamak üzere banka meclisince uygun görülecek tutarlarda provizyonlar ayrılabilir.

Zamanaşımına uğrayan banknotlarla, 37 nci maddenin (b) fıkrası gereğince değiştirmeden doğan farklar hususi ihtiyata alınır.

Kârın dağıtılması

MADDE 60. — Bankanın yıllık sâfi kârı, aşağıdaki şekilde dağıtılır :

- a) % 20 si ihtiyat akçesine;
- b) Hisse senetlerinin nominal değerleri üzerinden, % 6 oranında ilk kâr hissesi olarak hissedarlara;
- c) Yukarıki yüzdeler tutarının düşülmesinden sonra kalan miktarın en çok % 5 i, iki aylık maaş tutarını geçmemek üzere banka mensuplarına ve % 10 u fevkalâde ihtiyat akçesine;
- d) Hisse senetlerinin nominal değerleri üzerinden genel kurul kararıyla en çok % 6 nisbetinde ikinci kâr hissesi olarak hissedarlara.

Bu dağıtımdan sonra kalan bakiye Hazineye verilir.

Yeniden değerlendirme farkları

MADDE 61. — Türk parası değerinin değiştirilmesi halinde bankanın aktif ve pasifindeki altın ve dövizlerin yeniden değerlendirilmesi dolayısıyla lehte veya aleyhte doğacak farklar yıllık kâr ve zarar hesapları dışında özel bir hesaba alınır.

Bu hesaba alınan meblâğın kullanılma veya itfa şekli ve şartları Maliye Bakanlığı ile banka arasında tesbit olunur.

Tasfiye

MADDE 62. — Bankanın tasfiyeye girmesi halinde uygulanacak tasfiye esasları, bir kanunla tesbit edilir. Tasfiye neticesinde hâsıl olan net varlıktan evelâ hisse senetleri bedeli ödenir. Hisse senetleri başabaş ödendikten sonra kalan miktarın % 80 i Hükümete, % 20 si hissedarlara tevzi olunur.

BÖLÜM - II

Banka bülteni

MADDE 63. — Banka, her hafta sonu itibarıyla hesap durumunu kısaca gösteren bir bülten yayımlanarak, Resmî Gazete ile de ilân eder.

Bu bültende bir taraftan kasa mevcudu, altın mevcudu, döviz vaziyeti, dâhilde ödenecek senetler toplamı, yabancı memleketlerdeki mevduatı, alacaklı olduğu diğer kıymetleri; diğer taraftan sermayesi, yedek akçeleri, tedavülde bulunan banknotların miktarı, Banka nezdindeki mevduatı ve borçlu olduğu diğer kıymetleri ile ayrıca, Bankanın kendi işlemleriyle ilgili yürürlükteki reeskont, iskonto ve faiz hadleri de gösterilir.

Bu bülten, gerekli görülecek müesseselere ve yabancı merkez bankalarına gönderilir.

BÖLÜM - III

Muaflık, istisna ve çeşitli hükümler

Vergi, resim ve harcdan muaflık

MADDE 64. — Bankanın sermayesi, ihtiyat akçesi, (A) sınıfı hisselerine isabet eden kâr ile öthal edeceği külçe veya meskûk altınlar; Banknot Matbaası ve tesisatı için yapılacak ithalât, her türlü vergi, resim ve harcdan muaftır.

Banka, banka işlemlerine mütaallik bütün kâğıtlar, ilânlar ve saire dolayısıyla kendisi tarafından ödenmesi gereken Damga Vergisi ile her türlü resim ve harcdan muaftır.

Değer nakillerinde uygulanacak tarife

MADDE 65. — Bankaya ait her türlü meskûk ve külçe altın ve Türk lirası banknotlarla tahviller ve bonolar ve yabancı efektif dövizlerin Türk Havayolları A. O., Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi ve Denizcilik Bankası T. A. O. ve D. B. Deniz Nakliyatı T. A. Ş. vasıtaları ile nakillerinde ağırlık üzerinden navlun tarifesi uygulanır.

Banka defter ve kayıtlarının mahiyeti

MADDE 66. — Bankanın her türlü evrak, kayıt, defter ve senetleriyle bunlara dayanan hesap özetleri resmî belge sayılır.

Borçlunun ikametgâhi

MADDE 67. — Banka ile işlem yapılması sırasında borçlu veya kefillerinin gösterdikleri adres, kanuni ikametgâh sayılır. Sonradan vuku bulan değişiklikler, mahkeme ve icra yetkisini değiştirmez.

Ceza müeyyideleri

MADDE 68. — a) Kanununun 43 ve 44 nci maddelerinde gösterilen zorunluluk ve yükümlülükleri yerine getirmiyen bankalar ile sorumlu organları hakkında 7129 sayılı Bankalar Kanununun 68 nci; kanununun 40 nci maddesinin II nci paragrafının (a) bendi mucibince banka tarafından umumi disponibillite ve mevduat karşılıkları için tesbit edilen oranları müddetinde tesis etmiyen veya noksan tesis eden bankalar hakkında aynı kanununun 69 ncu ve (c) bendi mucibince aldığı ayarlama kararlarına aykırı hareket eden bankalar hakkında aynı kanununun 70 nci maddesinde gösterilen cezalar uygulanır.

Yukarıki fıkraya hükmüne göre kovuşturma yapılması, bankanın bildirmesi üzerine, Maliye Bakanlığı tarafından Cumhuriyet Savcılığına müzakerelere yazılmasına bağlıdır. Bu takdirde, aynı kanununun 80 ve 81 nci maddeleri uygulanır.

b) Bu kanununun 35 nci maddesi hükümlerine aykırı hareket ederler, (a) bendinde yazılı kanununun 74 nci maddesi gereğince cezalandırılırlar.

GEÇİCİ MADDE 1. — Banka Müdürler Kurulu, bu kanunun yürürlüğe girdiği günden itibaren Banka Meclisine itikâlibeder; üyelerin görevleri müddetlerinin sonuna kadar devam eder. Müdürler Kurulunun personel temsilcisi üyesinin bu görevi bu kanunun yürürlüğe girdiği gün sona erer.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği günden itibaren, Banka Genel Müdürü Başkan (Guvernör) ve Banka Genel Müdür muavinleri Başkan (Guvernör) yardımcıları unvanını alırlar ve görevleri müddetlerinin sonuna kadar devam eder.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği gün murakıp olanların görevleri, Banka Denetleme Kurulu üyesi olarak, sürelerinin sonuna kadar devam eder.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği gün Bankada görevli olan diğer şahısların görevleri devam eder.

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği gün banka portföyünde mevcut Hazine bonoları Maliye Bakanlığı ile banka arasında ve T. Emlâk Kredi Bankasına verilmiş olan Hazine kefaletini haiz tahvil mukabili avans hesabı, Maliye Bakanlığı, banka ve ilgili müessese arasında tesbit edilecek esas ve şartlar dairesinde tasfiye edilir.

GEÇİCİ MADDE 6. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği gün 1715 sayılı Kanun gereğince tedavüle çıkarılmış bulunan banknotlar, yeni bir emisyonla tebdil edilinceye kadar bu kanun hükümlerine tâbi olarak tedavülde kalır.

GEÇİCİ MADDE 7. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Banka Kredilerini Tanzim Komitesince ittihaz edilmiş hükmümlerle kararlar, bankaca hilâfına karar alınmadıkça, hüküm ifade etmekte devam eder.

GEÇİCİ MADDE 8. — Bu kanununun 5 nci maddesiyle 15 milyon liradan 25 milyon liraya çıkarılmış bulunan sermayenin artırılan 10 milyon lirasına tekabül eden hisse senetlerinin tamamı (A) grupuna tahsis edilir.

Söz konusu 10 milyon liralık hisse senetlerine tekabül eden meblâğ, banka nezdinde mevcut provizyonlardan, kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yapılacak ilk Genel Kurul toplantısına kadar defaten karşılanır.

Yürürlükten kaldırılan kanunlar

MADDE 69. — 2 . 6 . 1929 tarih ve 1514 sayılı Evrakı Nakdiyenin ihtiyatları ile değiştirilmesi hakkındaki Kanun ve 11 . 6 . 1930 tarihli 1715 sayılı T. C. Merkez Bankası Kanunu ile bu kanunu değiştiren veya buna eklenen 12 . 2 . 1937 tarihli, 3133 sayılı, 12 . 6 . 1943 tarihli, 4431 sayılı, 4 . 2 . 1943 tarihli, 5167 sayılı, 8 . 7 . 1943 tarihli, 5256 sayılı, 2 . 5 . 1949 tarihli, 5377

sayılı, 27 . 4 . 1955 tarihli, 6544 sayılı, 18 . 5 . 1955 tarihli, 6571 sayılı, 25 . 6 . 1956 tarihli, 6758 sayılı, 24 . 2 . 1961 tarihli, 260 sayılı, 3 . 1 . 1963 tarihli, 142 sayılı, 21 . 4 . 1965 tarihli, 583 sayılı kanunlar ile 7129 sayılı Bankalar Kanununun 33 ncü ve 47 nci maddeleri, 2279 sayılı Ödünç Para Verme Kanununun 302 sayılı Kanunla değişik 9 ncu maddesinin 2 nci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

12 Mayıs 1964 tarihli ve 468 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin 3 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kamu iktisadi Teşebbüsü sayılmaz ve bu kanunla konulan denetime tabi değildir. Bu bankanın Türkiye Büyük Millet Meclisince denetlenmesi, Anayasanın 94 ncü maddesinde söz konusu millî bütçenin incelenmesi yoluyla yapılır.

12 Mayıs 1964 tarihli ve 468 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

1 nci ve 2 nci fıkralarda yazılı idareler, kurumlar ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, 1 nci fıkra anlamında kamu tüzel kişisi sayılırlar.

Yürürlükteki kanunların işbu kanuna uymıyan hükümleri banka hakkında uygulanmaz.

Yürürlük

MADDE 70. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 71. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Millet Meclisi			Cumhuriyet Senatosu		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
31	33	296	53	68	579
32	47	429	54	18	648
36	91	344:358	55	21	36:59
		92		23	140:181
		95		24	212,223,228:229
		97		25	233,243,260,
					264:266
		98			657,689,792:795

I - Gerekçeli 799 S. Sayılı basmayazı Millet Meclisinin 91 nci Birleşimine, 1312 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosunun 21 nci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu kanunu; Millet Meclisi Ticaret, Maliye ve Plân komisyonlarından kurulan Geçici, Cumhuriyet Senatosu Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe ve Plân komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. 1/606